

La provocació i la crítica

Va treballar-hi durament del matí a la nit, sense descansar ni un sol dia

Foto: Marcie Casas

Joan l'Apòcrif es va despertar amb una idea molt clara. Feia pocs segons que l'havia recollit amb un gran esforç de consciència per tal que, en el pas de l'estat de somni cap al de l'obertura dels ulls, no se li escapés com un núvol de fum.

Havia decidit que es posaria a escriure una novel·la provocativa, una novel·la que no pogués arribar ni tan sols a trobar lectors que entomessin aquella provocació que els oferiria. Però què volia dir, la provocació?, va pensar. Com s'ho faria, per provocar? Podia provocar, després de *La gran caiguda* de Handke, per exemple? Com s'ho havia de fer?

La seva pretensió primera havia estat escriure una novel·la en què no passés res. Moure's més aviat en la no-acció que en l'acció. Fer una mena d'*Odíssea* contemporània (en un sentit merament temporal) en què un protagonista innominat fes un recorregut cap a enlloc. Naturalment, o artificialment, l'únic que tindria importància seria el fet de com estaria escrita l'obra, i s'allunyaria radicalment de qualsevol trama que generés suspens o ganes de seguir llegint per motius argumentals.

Com que el que volia era provocar, doncs, aquesta idea primera ja li va estar bé. I no només li

va estar bé aquesta primera idea, sinó que li va semblar collonuda la comoditat provocadora que representava el fet de quedar-se directament amb la primera idea que li havia passat pel cap (encara que això no es plasmés en el producte final, s'ho va guardar per a ell com un secret ben lúgubre).

Al cap d'uns moments va pensar que potser quedar-se amb la primera idea que se li havia acudit no era gaire provocador, en els temps actuals, sinó que era seguir el ramat i fer com tothom. Va concloure que els trencadors, el que feien, era fer el que no feia el ramat, i llavors, en un augment d'aquests ?trencadors?, ja s'havien capgirat les tornes: els trencadors havien esdevingut, també, ramat (en un món en què tots els trencadors actuen de la mateixa manera, acaben sent de tot menys trencadors, perquè ja no trenquen res).

Ja ho havia decidit, doncs. Faria una novel·la que posés la crítica entre l'espasa i la paret, per veure què en deia, per veure com se la treia de sobre. Amb quins qualificatius la descriuria? Quins eufemismes faria servir? És una obra que no cala dins la pell? Prou bona, però insignificant per a les ments més despertes? La condemnarien sense escrúpols, potser, sense pèls a la llengua? En Joan sempre havia estat molt juganer, però mai no havia dut aquesta faceta al terreny literari, professional, al seu ofici.

En mig any la va tenir feta. Va treballar-hi durament del matí a la nit, sense descansar ni un sol dia. La va enviar a l'editor de sempre i en va esperar una resposta. Què li diria l'editor? Però quina broma és, aquesta? Joan, es pot saber què has fet? Què vol dir *això*? *Això* és una porqueria! Una presa de pèl! On és la teva destresa habitual?

Però no va passar res de tot això. L'editor la va publicar al cap d'un parell de setmanes, sense dir-li res. En dos dies va assolir un protagonisme absolut que li va provocar una gran estupefacció. La novel·la va passar la mà per la cara a la resta de novel·les de l'any en un tancar i obrir d'ulls. La crítica la va alabar fins a l'extenuació, incapaç de rebutjar-la o de plantejar-ne les limitacions, i la novel·la, al cap dels anys, va passar a ser un clàssic sense que encara l'hagués pogut acabar de llegir mai ningú.

Pel que fa a en Joan, va decidir que ja no escriuria cap més novel·la. I no pas perquè s'hagués comprat quatre cotxes, tres cases, dos cavalls i mig i, segons com es miri, un parell de dones.